

СПРАВКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА МОНИТОРИНГОВИТЕ ПРОГРАМИ ПРЕЗ 2005 г.

Справката е изготвена въз основа получената¹ в ИАОС информация за обслужването на НАЦИОНАЛНАТА СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

ВЪЗДУХ

Национална система за контрол качеството на въздуха

Техническо състояние на Националната автоматизирана система за контрол качеството на атмосферния въздух през 2005 год.²

Регистрирани проблеми, свързани с дейността на Националната автоматизирана система за контрол качеството на атмосферния въздух

През 2005 год. в Националната автоматизирана система за контрол качеството на атмосферния въздух са констатирани технически проблеми в дейността на някои автоматични измервателни станции (АИС) и/или отделни анализатори, проблеми с комуникациите и преноса на данни между АИС, РДП в РИОСВ и ЦДП в ИАОС.

Причините за регистрираните проблеми основно се дължат следното:

- липса на консумативи, резервни части и сервизно обслужване, поради прекратени тържни процедури през 2005 год.;
- липса на достатъчен персонал в някои РЛ. В РЛ Ст. Загора, Варна и Пловдив един експерт отговаря едновременно за експлоатацията на стационарна АИС и за обслужването на годишния график на мобилна автоматична станция).

Предприети мерки за подобряване на дейността на мрежата за контрол на качеството на атмосферния въздух през 2005 год.

1. Подобряване на контрола върху дейността на НСМ на КАВ

- Със заповед на Директора на ИАОС е създадена по-прецизна организация за контрол на Националната автоматизирана система за контрол качеството на атмосферния въздух. Информацията за изменения в нормалната дейност на АИС и протоколи за промяна на статуса на данните постъпва ежедневно в ИАОС чрез факсовете от РЛ и РИОСВ. Същата ежедневно се завежда в отдел „МВ” и се предава на отдел “Поддръжка на информационни системи ” и в Главна дирекция „ЛАД” за вземане на оперативни решения за отстраняване на нередностите, свързани с дейността на Националната автоматизирана система за контрол качеството на атмосферния въздух.
- Всеки месец РИОСВ и РЛ изготвят по унифициран формат справка за дейността на АИС, която се изпраща в ИАОС и в Дирекция «ОЧВ», МОСВ.

¹ Информацията в Националната база данни по електронен път или като протоколи, справки и др. - на хартиен носител от Централната и Регионалните лаборатории на ИАОС и РИОСВ

² Настоящата справка е изготвена въз основа на месечните доклади на РЛ и РИОСВ за работния статус на АИС.

2. Разработване на вътрешно ведомствени указания за извършване на някои специфични дейности, свързани със системата за мониторинг на въздуха

Във връзка с изпълнение на изискванията на Заповед №РД 1372/31.12.2004 год. ИАОС, съгласувано с Дирекция «ОЧВ» на МОСВ изготвиха допълнителни указания за РЛ, които следва да бъдат спазвани при извършване на мониторинг на КАВ:

- Указания за разпределение на наличната апаратура за пробовземане на ФПЧ10, ФПЧ2.5 и ОСП с цел спазване изискванията на Заповед №РД 1372/31.12.2004 год.;
- Указания за доказване на съответствие между използваните нереперентни методи със съответните референтни методи;
- Указания за контрол на бензен в ръчните пунктове за мониторинг на въздуха през 2005 год.;
- Указания за контрол на сероводород в пунктовете за мониторинг на въздуха през 2005 год.;
- Указания за контрол на прекурсори на озон в пунктовете за мониторинг на въздуха през 2005 год.;
- Указания за предварителна подготовка за монтиране на новите автоматични измервателни станции по Плана за действие;

3. Подобряване техническото и програмно-комуникационното състояние на Националната автоматизирана система за контрол качеството на атмосферния въздух

- През м. май 2005 год. в трите стационарни АС за ККАВ в горски екосистеми - "Юндола", "Старо Оряхово" и "Витиня", са монтирани Data Logger и е инсталиран съответния системен и потребителски софтуер за автоматично събиране и валидиране на данните. Данните до м. май са неизползваеми;
- РИОСВ – София е свързвана в системата за реално време за получаване на данни от петте АИС в София и Перник;
- АИС в с. Могила е включена в системата за предаване на данни за качеството на атмосферния въздух в реално време;
- АИС в гр. Перник е преместена на нова площадка във връзка с изпълнение на дейностите от утвърдения от МОСВ план за действие за развитие и изграждането на Националната система на мониторинг на качеството на атмосферния въздух в периода 2004 – 2006 год. и във връзка с изискванията на Заповед РД – 1372/31.12.2004 год. на МОСВ

4. Създаване на национална система за осигуряване качеството на данните, получавани от измерванията в системата за контрол на въздуха

През м. септември 2005 год. стартира изпълнението на Българо-немски проект по програма Phare [BG03/IB-EN-03] "Изграждане на национална система за осигуряване качеството на данните, получавани от измерванията в системата за контрол на въздуха".

Основните цели на проекта могат да се обобщят, както следва:

- Въвеждане на ефективна система за осигуряване и контрол качеството на измерванията;
- Разработване на ръководства и методики за осигуряване на текущата оценка на качеството на атмосферния въздух и контрол на емисии на вредни вещества във въздуха;

- Въвеждане в ефективна експлоатация на калибровъчната лаборатория в ИАОС, вкл. разработване на план за бъдещето и развитие като национална референтна лаборатория;
- Оценка на съществуващата система за мониторинг на въздуха (в т.ч. пунктове за мониторинг, система за предаване на данни за КАВ в реално време, структурна организация, методическо осигуряване и др.) и мерки за подобряване на дейността и;
- Обучение на експертите от МОСВ, ИАОС, РЛ и РИОСВ.

Отчет за изпълнение на графици на мобилните станции за контрол качеството на атмосферния въздух, утвърдени от МОСВ

Мобилните станции се използват за извършване на допълнителни измервания в райони, в които липсват или е ограничен броя на стационарните пунктове, както при аварийни ситуации, поръчки от държавни и общински организации.

За подобряване дейността на МАС, както и за получаване на по-представителна информация за районите, в които е необходимо да се изготвят програми за намаляване нивата на замърсителите, МОСВ, ИАОС, РЛ и РИОСВ ежегодно изготвят годишен график за работа на МАС в т.ч. и финансовите средства за изпълнението му. Графикът е утвърден от министъра на ОСВ и е изпратен в РЛ за изпълнение. При изготвянето на графика за 2005 год. е взето предвид следното:

- районите за измерване са определени съгласно утвърдения от МОСВ Списък на районите за оценка и управление качеството на атмосферния въздух;
- честотата и продължителността на измерване са определени съгласно изискванията на утвърдената от МОСВ Инструкция за предварителна оценка на качеството на въздуха;
- предвидени са допълнителен брой дни за извънредни измервания, аварийни ситуации, поръчки от държавни и общински организации и др.;
- предвидени са достатъчен брой дни за калибриране, профилактика и подготовка за измерването;
- всички МАС трябва да изпълняват Програма за измервания качеството на въздуха, аналогична на тази, изпълнявана в Перник през 2001 год. по съвместен Българо – германски проект;

През 2005 год. в ИАОС е постъпила следната информация за дейността на МАС за контрол КАВ³:

<u>Мобилни станции</u>	<u>Райони за оценка и управление КАВ</u>	<u>Райони за оценка и управление КАВ</u>
ИАОС и Регионални лаборатории	График 2005 год.	Извършени измервания през 2005 год.
Варна	1. Добрич – 50 дни 2. Нови Пазар /Нови Пазар и Каспичан/ - 50 дни 3. Балчик /ТБО/ и Добрич /ТБО/ - 30 дни	45 дни 40 дни 30 дни

³ Протоколите от измерванията на КАВ с мобилните станции през първото и второто шестмесечие се съхраняват в ИАОС

Пловдив	1. Смолян – 50 дни 2. Първомай – 30 дни 3. Пещера – 75 дни	34 дни 22 дни 100 дни
Плевен	1. Козлодуй (Козлодуй, Оряхово, Мизия) – 50 дни 2. Тетевен (Тетевен и Ябланица) – 50 дни 3. Ловеч – 50 дни	57 дни 57 дни 53 дни
Русе	1. В. Търново – 50 дни 2. Севлиево – 50 дни 3. Борово (Борово, Бяла, Две могили, Иваново и Ценово) – 50 дни	50 дни 50 дни 50 дни
Ст. Загора	1. Камено – 50 дни 2. Чирпан /Чирпан и Братя Даскалови/ - 50 дни 3. Малко Търново /Малко Търново, Приморско, Царево и Созопол/ - 50 дни	50 дни 35 дни 50 дни
ИАОС	1. Горна Малина /Горна Малина и Мирково/ - 50 дни 2. Своге /Община Своге и Нови Искър/ - 50 дни 3. Депо за битови отпадъци “Суходол” – 48 дни	50 дни 50 дни 52 дни

Заклучение:

1. През 2005 год. всички МАС са извършили измерване на КАВ в определените по график райони за оценка и управление на КАВ. С малки изключения графикът е изпълнен с необходимата честота и продължителност на измерванията.
2. Допълнително към утвърдения график всички МАС са извършвали и извънредни измервания на КАВ по искане на МОСВ, сигнали на граждани и др.

Емисионен контрол

Инструментален контрол

В изпълнение на изискванията на Наредба №6/99 год. за реда и начина за измерване на емисиите на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от обекти с неподвижни източници, ИАОС, съгласувано с РЛ, РИОСВ и МОСВ изготви График на предприятията с източници, подлежащи на контролни измервания от РИОСВ. Графикът е утвърден от Министъра на ОСВ и е изпратен в РЛ и РИОСВ за изпълнение, като се има предвид следното:

- предприятията, подлежащи на контролни измервания от съответната РИОСВ се контролират един път годишно. При промяна вида на горивните уредби, горивата или други технологични промени ще се извършват измервания два пъти годишно;
- резултатите от контролните измервания се изпращат от РИОСВ в ИАОС, до 15 дни след изтичане на съответното полугодие;

- за предприятията с утвърдени планове за мониторинг РИОСВ следи за стриктното им изпълнение, като 15 дни след изтичане на всяко полугодие информира ИАОС и МОСВ;
- за предприятия с утвърдени планове за мониторинг, които са значителни източници на вредни вещества, по преценка на РИОСВ, се извършват допълнителни контролни измервания;
- РИОСВ трябва да контролира изпълнението на чл.38 и чл.39 от Наредба 6, касаещи изготвянето, съхранението и предаването на протоколите от собствените измервания и своевременно да изпраща информацията до ИАОС;
- РИОСВ следи за изпълнението на чл.50 от Наредба 6/99.

През 2005 год. в ИАОС е постъпила следната информация⁴ за контрол на предприятията, източници на емисии на вредни вещества в атмосферния въздух.

Регионални лаборатории и ИАОС	Контролни измервания на емисии	Контролни измервания на емисии
	Брой предприятия /График/	Брой предприятия /Изпълнение през 2005 г./
Благоевград	4	3
Бургас	4	4
Варна	15	13
В.Търново	6	4
Враца*	8	8
Монтана	10	8
Пазарджик	8	8
Пловдив	14	13
Плевен	7	6
Русе	16	15
Ст. Загора	10	8
Смолян	6	5
София/ИАОС	38	31
Хасково	5	5
Шумен	24	18

* 3 броя предприятия са контролирани извън графика

Предприети мерки за подобряване дейността на системата за контрол на емисии на вредни вещества в атмосферния въздух.

- През 2005 год. влезна в сила Наредба №1/27.06.2005г. за норми за допустими емисии на вредни вещества (замърсители), изпускани в атмосферата от обекти и дейности с неподвижни източници на емисии (*Обн. ДВ. бр.64 от 5 Август 2005 год.*). Наредбата установява норми за допустими емисии на вредни вещества, изпускани в атмосферата от обекти и дейности с неподвижни източници на емисии, с оглед предотвратяване или ограничаване на възможните преки и/или косвени въздействия от

⁴ Подробна информация за контролираните през 2005 год. обекти, подобекти, пробоотборни точки и замърсители, както и протоколите от измерванията се съхраняват в ИАОС.

емисиите върху околната среда, както и на свързаните с тях потенциални рискове за човешкото здраве.

- Изготвено е изменение и допълнение на Наредба №6 за реда и начина за измерване на емисиите на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от обекти с неподвижни източници /Договор между МОСВ и “Пехливанов Инженеринг” ООД/. Предстои публикуване на наредбата в ДВ през 2006 год.
- През 2005 год. в РИОСВ започна въвеждането на информация в разработената през 2004 год. Национална база данни за емисиите /НБДЕ/ на вредни вещества в атмосферния въздух. НБДЕ ще даде възможност за обединяване на всички данни, отнасящи се до контрол на емисиите на вредни вещества в атмосферния въздух – регистрационни карти, изготвяни от РИОСВ; данни на НСИ; контролни измервания, извършвани от РЛ и СПИ и СНИ, извършвани от предприятията.
- В края на 2005 год. завърши изпълнението на конкурсна задача на тема “Актуализиране на методика за определяне на емисиите на вредни вещества във въздуха”, съгласно изискванията на ръководството ЕМЕП/CORINAIR Emission Inventory Guidebook (3rd edition September 2004 Updated) по Договор № 556/01.11.2004 год. между МОСВ и „Поликонсулт Еко” ООД. Чрез новата методика ще се отговори на всички изисквания за инвентаризацията на емисиите на вредни вещества в България, а от там ще се подобри качеството на докладваните данни до различните международни институции.

ВОДИ

Повърхностни води

ФИЗИКОХИМИЧЕН МОНИТОРИНГ НА ПОВЪРХНОСТНИ ВОДИ

През 2005г. в подсистема са взети общо 1983 броя проби от 342 пункта от 15 Регионални лаборатории към ИАОС с различна честота (от 1 до 14). **Мрежата от пунктове** и измерваните показатели в тях са регламентирани със Заповед на министъра на околната среда и водите № 192/11.05.1998 г, която е променена в частта за повърхностни води (Приложение I) със Заповед на Министъра № №РД – 484/13.05.2005 г. като броят на пунктовете е увеличен от 253 на 315

Настоящата оценка на изпълнението на програмата по брой на пунктове и по брой на пробонабирания е на база съществуващите в базата данни на ИАОС анализирани показатели. Резултатите от мониторинга на повърхностните води е представен в следващата таблица .

РЛ	Планирани по НСМОС, брой		Изпълнени, брой		Измерени показатели (средно)	Брой анализи
	Пунктове	Пробонабирания	Пунктове	Пробонабирания		
Благоевград	24	124	24	123	19	1955
Бургас	43	219	57	306	20	10030
Варна	34	186	39	164	16	2557
Велико Търново	18	104	19	129	26	3379
Враца	11	64	12	83	22	1854
Монтана	18	120	19	127	20	2579
Пазарджик	17	74	16	98	18	1812
Плевен	16	110	17	133	26	3513

Пловдив	14	54	11	79	20	1617
Русе	11	80	11	87	24	2091
Смолян	15	70	16	69	25	1719
София	42	184	49	285	19	8142
Стара Загора	25	95	25	106	24	2507
Хасково	20	106	20	147	20	2941
Шумен	7	36	7	47	18	853
ОБЩО	315	1626	342	1983	21	47549

Превишението на броя на изпълнените пробонабирания и анализи се дължи на провеждането на изследвания в допълнителни пунктове, съществуващи в Националната база данни, но не включени в Заповед 484/13.05.2005 г.

ФИЗИКОХИМИЧЕН МОНИТОРИНГ НА ПИТЕЙНИ ВОДИ

Мониторинга на питейните води се изпълнява в съответствие с изискванията на Наредба 12/2002 г. за качествените изисквания към повърхностните води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване, Заповед № 484 /13.05.2005 г. и Възлагателни писма на Басейновите Дирекции.

По данни на регионалните лаборатории през 2005 г. са взети 629 проби от 353 пункта и са анализирани 15187 показатели. Данните са представени в таблицата:

БРОЙ ОБСЛУЖВАНИ ПУНКТОВЕ И БРОЙ ПРОБИ ОТ ПОВЪРХНОСТНИ ВОДИ, ПРЕДНАЗНАЧЕНИ ЗА ПИТЕЙНО-БИТОВО ВОДОСНАБДЯВАНЕ ПРЕЗ 2005 Г.

РЕГИОНАЛНА ЛАБОРАТОРИЯ	БРОЙ ПУНКТОВЕ	БРОЙ НАБРАНИ ПРОБИ	БРОЙ ИЗВЪРШЕНИ АНАЛИЗИ
БЛАГОЕВГРАД	63	63	1311
БУРГАС	12	70	1390
ВАРНА	1	24	310
В.ТЪРНОВО	41	88	2071
ВРАЦА	5	5	105
МОНТАНА	26	48	1111
ПАЗАРДЖИК	14	37	637
ПЛЕВЕН	9	12	220
ПЛОВДИВ	18	18	522
РУСЕ*	-		
СМОЛЯН	22	24	730
СОФИЯ	132	195	5850
СТАРА ЗАГОРА	5	11	241
ХАСКОВО	4	16	246
ШУМЕН	1	18	443
ОБЩО	353	629	15187

* липсват повърхностни води за питейно-битово водоснабдяване

БИОЛОГИЧЕН МОНИТОРИНГ НА ПОВЪРХНОСТНИ ВОДИ

Хидробиологичен мониторинг на повърхностни течащи води (ХБМ) – извършва се от 6 базови РЛ и ИАОС за цяла България

РЛ (поречие)	Брой проби		Забележки/
	Планирани за 2005 г.	Пробонабрани и анализирани	
ИАОС (Искър, Струма, Места, Нишава, Ерма)	115	102 пробонабрани	
Стара Загора (Марица, Тунджа)	198	150 – пробонабрани; 102 - анализирани	15-високи води, 10 – сухи и временно пресъхнали, 17 – недостъпни, 2 – отклонени или застроени
Пловдив (Марица, Доспатска)	201	201 – пробонабрани; 154 - анализирани	
Бургас (Камчия, Мочурица, ЧМ-притоци)	215	231 – пробонабрани, 119 - анализирани	15 – сухи, 16 – допълнителни (от които 9 са пресъхнали)
Велико Търново (Янтра, Осъм, Рус. Лом)	245	166	67-непробонабрани 14 – високи води; 2 - допълнителни
Монтана (Сев.Западни Дунавски притоци, Огоста, Искър, Вит)	210	214	4 - допълнителни
Смолян (Арда)	99	84	18 – пресъхнали; 3 - допълнителни
общо	1238	1148	

Проблеми

Програмата за пробонабиране и анализиране за 2005г., предложена от ИАОС, бе съгласувана с Басейновите дирекции. Програмата е изпълнена изцяло от РЛ – гр. Монтана. Лошите хидроложки условия от изминалата година обуславят високия процент на неизпълненост на програмата за останалите регионални лаборатории. Поради високите води голяма част от пунктовете бяха недостъпни. От друга страна немалка част от пунктовете са били пресъхнали при посещението на регионалните експерти, т.к те се намират на реки характеризиращи се с нарушен отток.

Поради спецификата на хидробиологичните анализи, тежките годишни програми за мониторинг (стремящи да удовлетворят голяма част от изискванията на басейновите дирекции) и високата натовареност на седемте регионални експерти, анализите за 2005г. все още не са довършени. До началото на новия сезон за пробонабиране, обаче, хидробиологичните проби ще бъдат анализирани и данните ще бъдат изпратени на съответните институции.

ХИДРОМЕТРИЧЕН МОНИТОРИНГ НА ПОВЪРХНОСТНИТЕ ВОДИ

Хидрометричния мониторинг на повърхностни води се изпълнява от ИАОС-РЛ и НИМХ при БАН. Данни за водни количества за 131 пункта за пробонабиране се предоставят от НИМХ, а останалите се хидрометрират от ИАОС-РЛ. През периода януари-юни са проведени 206 измервания на 50 пункта за пробонабиране. Намаления брой на проведените измервания за част от РЛ се дължи на редица обективни причини - проблеми с апаратурата, повредени мостове, лоши атмосферни условия. Резултатите от проведения хидрометричен мониторинг са представени в следващата таблица.

Брой на пунктовете и хидрометричните измервания през първо шестмесечие на 2005 година

ИАОС/РЛ	повърхностни води - хидрометричен мониторинг						
	Брой на пунктовете при честота на измерване в годината			измервания	пунктове		измервания
	2	12	общо		2	12	
	планирани				отчетени		
Благоевград		2	2	12		2	12
Бургас	9	8	17	57	9	8	66
Варна		1	1	6	1	1	5
Враца		2	2	12		3	17
В. Търново	2	2	4	14	1	2	10
Монтана	2	3	5	20	1	3	17
Пловдив		1	1	6		1	3
Плевен		1	1	6		1	4
Пазарджик	3	3	6	21	3	3	21
Русе							
Ст. Загора	2	2	4	14	1	2	12
Смолян	1	2	3	13		2	10
София	1	2	3	13		2	9
Хасково	1	2	3	13	1	2	14
Шумен		2	2	12		2	9
ОБЩО	21	33	54	219	16	34	206

През второто полугодие на 2005 г. влезе в сила нова заповед за мониторинг. През периода са проведени 109 измервания на 49 пункта за пробонабиране. Намаления брой на проведените измервания от РЛ се дължи на редица обективни причини - повредени мостове, в следствие на наводненията, проблеми с апаратурата, неуточняване от басейновите дирекции на местата за провеждане на хидрометричните измервания на новопредложените пунктове. Резултатите от проведения хидрометричен мониторинг са представени в следващата таблица.

Брой на пунктовете и хидрометричните измервания през второ шестмесечие на 2005 година

РЛ	Брой на пунктовете	Измервания
Благоевград	1	2
Бургас	17	62
Варна	1	1
Враца	2	3
В. Търново	3	5
Монтана	5	6
Пловдив	1	1
Плевен		
Пазарджик	4	6
Русе		
Ст. Загора	3	7
Смолян	6	8
София	3	8
Хасково	2	6
Шумен	1	2
ОБЩО	49	109

ЕМИСИОНЕН КОНТРОЛ НА ПОВЪРХНОСТНИ ВОДИ за 2005 г.

Контролно информационната система е изградена и функционира на основание чл.171, ал.1 от Закона за водите, Глава пета от Наредба № 5 /08.11. 2000 год. за реда и начина за създаване на Националната система за мониторинг на водите. Организирането на дейността е регламентирана в Заповед № 484 /14.05.2004 год. на Министъра на околната среда и водите.

Съгласно Наредба № 5 /08.11. 2000 год. на задължителен контрол подлежат всички обекти , формиращи отпадъчни води с водно количество над 100 м³/ден. и заустващи в повърхностни водни обекти.

Броят на обектите по утвърдения списък за 2004 год. е 459. Пробовземанията се извършват 2 пъти годишно/през I и III тримесечие/ за всяко заустване от даден обект. До 2003 год. информацията се събираше на хартиен носител. През 2004 год. е разработен приложен софтуер за : Национална база данни за състоянието на отпадъчните води в Република България. В момента информацията постъпва в ИАОС на хартиен и електронен носител. Разработеният софтуер позволява генериране на справки по водни количества и замърсяващи вещества на регионално и национално ниво.

Обща справка за информацията , получена до в ИАОС за 2005 г. в изпълнение на Заповед № 484 /14.05.2004 год. на Министъра на околната среда и водите е представена в следващата таблица:

ИАОС/РЛ/РИОСВ	Брой информационни карти		Емисионни измервания (брой взети проби)		Брой параметри за изпитване	
	планирани	отчетени	планирани	отчетени	планирани	отчетени
Благоевград	32	32	66	64	15-17	15-17

Бургас	37	35	80	76*	15-20	15-20
Варна	36	34	102	67	15-20	15-20
Велико Търново	24	22	132	99	14-21	14-16
Враца	23	20	66	51	14-21	15-24
Монтана	13	13	34	34	18-23	17-27
Пазарджик	28	27	98	76	15-18	15-24
Плевен	23	23	62	54	14-21	14-23
Пловдив	34	31	76	47	14-21	15-17
Русе	27	21	92	66	15-18	14-23
Смолян	27	24	58	51	15-21	14-16
София	70	62	260	224	14-18	14-23
Стара Загора	23	24	76	67	14-19	15-25
Хасково	28	27	110	126	14-18	15-20
Шумен	34	34	70	82	15-21	15-20
ОБЩО	459	427	1376	1071	15 - 21	15-25

* Допълнително са извършени още 7 контролни измервания на "ВИНС.С.Индустрийс" ООД

Подземни води

През 2005г. мониторинга на подземните води е извършван в 209 пункта в страната, от които са взети 669 проби.

Данните за броя на пунктовете и броя на анализирани проби по Регионални лаборатории, както и процентът⁵ на действително пробонабраните пунктове към планираните по НСМОС и процент на действително взети проби към планирани по НСМОС са представени в следващата таблица:

ИАОС/РЛ	Действително изследвани		Брой по НСМОС		Процент на изпълнение		Пестициди Проби/пунктове
	пунктове	проби	пунктове	проби	пунктове	проби	
Благоевград	6	22	7	24	100	100	1
Бургас	9	36	9	36	100	100	1
Варна	20	53	19	54	100	98.1	
Враца	11	40	12	44	100	100	6
В. Търново	8	30	8	28	100	100	
Монтана	14	45	20	60	100	100	6
Пловдив	36	114	38	124	100	100	8
Плевен	18	51	18	48	100	100	
Пазарджик	7	25	10	38	100	100	
Русе	13	48	12	44	100	100	9
Ст. Загора	16	50	18	54	100	100	6
Смолян	4	8	4	8	100	100	
София+Перн.	20	71	22	86	100	97.3	2
Хасково	16	47	15	50	100	98	5
Шумен	11	29	11	34	100	100	

⁵ При определяне на процентите на пробовзети пунктове и проби са изключени тези, които не са пробовзети по обективни причини

ОБЩО	209	669	223		732	100	99.05
-------------	------------	------------	------------	--	------------	------------	--------------

Оценка и проблеми:

- РЛ Благоевград –пункт 8101301 с.Черниче не съществува, ИАОС е уведомена с писмо.
- РЛ Бургас – програмата е изпълнена
- РЛ Варна – липсва пункта 8301701 Шабла – 1-во тримесечие и липсва редоксипотенциал през 1-ро тримесечие
- РЛ Враца – липсват по обективни причини:
 - 2 сондажа са разрушени –при гр.Козлодуй и при с.Хайредин – ИАОС е уведомена с писмо.
 - ПС-с.Остров не работи, пробовзема се пункт при Оряхово – ИАОС е уведомена с писмо;
- РЛ ВеликоТърново – програмата е изпълнена
- РЛ Монтана - отпаднали са пунктове – гр.Лом – ПС; гр.Лом – сондаж с.Медковец; с.Игнатово – ИАОС е уведомена с писмо;
- РЛ Пловдив –през 1-во тримесечие липсва информация за пунктове: 0644701 Брестник – замръзнал през февруари месец – уведомени сме; 0535601 и 0535602 – двата сондажа на с.Борец - запушени с камъни; през 2-ро тримесечие липсва информация за пункт 7839201 Церетелево – замърсен с умряло животно – уведомени сме. Пункт на Иганово липсва през август – 3-то тримесечие – замърсен с умряла птица – уведомени сме.
- РЛ Плевен –липсват пробовземания от пункта при с.Гулянци – ИАОС е уведомена с писмо, пункта се пробовзема сезонно;
- РЛ Пазарджик – липсва информация през 1-во тримесечие пункта 3057202 Звъничево – пункта е бил недостъпен поради замръзване и снежни навявания - Протокол № 5 / 8.02.2005 г.за вземане на проби от води на РЛ Пазарджик.
- РЛ Русе – програмата е изпълнена
- РЛ Стара Загора – 2 пункта са отпаднали - с.Гледачево (пресъхване) и с.Тамарино (затворен е рудника) – ИАОС е уведомена с писмо;
- РЛ Смолян – програмата е изпълнена
- РЛ София /ИАОС:
 - отдавна е отпаднал пункта при гр.Дупница – ИАОС е уведомена с писмо;
 - пунктът на “Изола Петров” Чепинци не може да се пробовзема, когато не работи помпата – ИАОС е уведомена с писмо;
 - пунктът при с.Крайници не се пробовзема поради повреждане на съоръжението – заблътване на района и невъзможен достъп – ИАОС е уведомена с писмо;
 - липсва информация за пункт 0035701 Нови Искър през 1-во тримесечие; липсват редоксипотенциал през първите 2 тримесечия; липсва информация за сулфати - за района на Перник – за 2-ро тримесечие
- РЛ Хасково –намалена честота на пробовземане от:
 - пункт при с.Маджарово Помпена станция е разделена на 2 пункта – извор в палеоген и кладенец в кватернер като се пробовземат 2-кратно годишно (било е 4-кратно) – ИАОС е уведомена с писмо;
 - пункт Крумовград – ИАОС е уведомена с писмо;
 - липсва информация от пункта 4629302 Малевево – 1-во тримесечие липсва сух остатък през 1-во и 3-то тримесечие.
- РЛ Шумен – липсва информация от плиткия сондаж при гр.Каспичан– ИАОС е уведомена с писмо; пункта се пробовзема сезонно
Липсва редоксипотенциал през 3-то тримесечие

ЗЕМИ И ПОЧВИ

Подсистема “Опазване на земните недра”

Информацията за състоянието на земните недра се събира посредством информационна карта. От тази година започна събирането на допълнителна информация за депата за съхранение на отпадъци при добива. Посетени са 25 депа за събиране на допълнителна информация с цел оценка на риска за ОС по методиката GEFA.

Всички РИОСВ с изключение на РИОСВ София са изпратили информационните карти в срок.

Събраната е актуална информация за всичките 171 обекта на територията на страната, включващи 360 действащи находища и 263 депа. В рамките на изпълнен проект по ЗОП, са установени 881 недействащи находища към 31.12.2005г.

Информацията е обработена и анализирана и е включена в Националния доклад за състоянието и опазването на ОС.

Проблеми: РИОСВ София не са представили информация. Вече 3-та година отказват съдействие. ИАОС/отдел „МЗБРЗТ” самостоятелно събра информация за обектите на територията на РИОСВ София.

Подсистема “Защитени територии и биологично разнообразие”

Мониторинг на БР в 3-те национални парка

През 2005г. са изпълнени предвидените дейности по мониторинговата програма за 3-те национални парка „Рила”, „Пирин” и „Централен Балкан”. Създадена е необходимата координация между НП, РИОСВ, РЛ и ИАОС, спазени са графиците на пробовземане. Всички протоколи от изпитванията на абиотичните компоненти, както и докладите за биологичните обекти са получени в ИАОС в срок. Таблиците, представени по долу дават информация за обхвата на мониторинговите наблюдения в трите Националните парка.

АБИОТИЧНИ ОБЕКТИ

Реки

НП / РЛ	Планирани по НСМОС		Изпълнени през 2005	
	бр. пункта	бр. проби	бр. пункта	бр. проби
НП Пирин / РЛ Благоевград	10	20	10	20
НП Рила / РЛ Благоевград	13	26	13	26
НП Централен Балкан / РЛ Плевен	10	20	8	16
НП Централен Балкан / РЛ Пловдив	6	12	6	12

Езера

НП / РЛ	Планирани по НСМОС		Изпълнени през 2005	
	бр. пункта	бр. проби	бр. пункта	бр. проби
НП Пирин / РЛ Благоевград	5	5	5	5
НП Рила / РЛ Благоевград	10	10	11	11

Почви

НП / РЛ	Планирани по НСМОС		Изпълнени през 2005	
	бр. пункта	бр. проби	бр. пункта	бр. проби
НП Пирин / РЛ Благоевград	0	0	0	0
НП Рила / РЛ Благоевград	0	0	0	0
НП Централен Балкан / РЛ Плевен	0	0	0	0
НП Централен Балкан / РЛ Пловдив	1	1	8	9

БИОЛОГИЧНИ ОБЕКТИ

НП	Планирани по мониторингова мрежа	Планирани за 2005 г.	Изпълнени за 2005 г.
НП Пирин	44	19	21
НП Рила	28	20	20
НП Централен Балкан	38	29	28

Национална система за мониторинг на БР

През 2005г. е разработено предложение за Национална система за мониторинг на биологичното разнообразие в рамките на българо-холандски проект.

Поради спецификата на мониторинга на биологичното разнообразие голяма част от задачите следва да се възлагат на външни изпълнители по ЗОП. За 2005г. бяха одобрени 4 теми за възлагане под формата на конкурсни задачи, но до края на годината не са осигурени съответните средства. Поради тази причина изпълнение на годишната програма за мониторинг на биологично разнообразие не може да бъде отчетено.

Подсистема “Гори”

I- во ниво – широкомащабен мониторинг

Изпълнението на мониторинговата програма ежегодно се възлага като обществена поръчка на колектив от Лесотехническият университет и Института за гората към БАН. Възникват трудности от късното сключване на договора за изпълнение на обществената поръчка, съгласно процедурата по ЗОП.

Обследвани са общо 139 пробни площи от международната мрежа за мониторинг на горските екосистеми от 16/16 км, 8/8 км и 4/4 км. Оценката на състоянието им е извършена върху наблюдения на 4 817 дървета (2585 иглолистни и 2232 широколистни) на базата на данните за 3 параметъра. 12 от обследваните пробни площи са оценени по разширена методика - на базата на данните за 7 параметъра.

Срокът за представяне на крайния отчет е 20.02.2006 г.

II ниво/ интензивен мониторинг

Организирането на дейностите по интензивния мониторинг на ГЕ в трите стационара „Витиня”, „Старо Оряхово” и „Юндола” се извършва в съответствие с изискванията на МКП ”Гори – II ниво”. Обслужването на стационарите “Витиня” и “Юндола” се извършва изцяло от ИАОС, а на този в “Старо Оряхово” от РЛ “Варна”. Измерването на показателите от АС за качеството на атмосферния въздух и метеорологичните параметри, след монтирането на новите data-logger през периода май-юни 2005г., се извършва на всеки 1 час.

Получените данни са в процес на обработване.

През 2005г. е направена визуална оценка на здравословното състояние на дървесните корони и е извършено фитопатологично обследване в пробните площи на 3-те стационара от експертна група на ЛТУ.

Извършени са пробонабиране и анализ на отлаганията, лизиметричните води и стъблени отток при спазване на определените от методиката периоди. Анализите са извършени върху всички задължителни показатели.

Извършено е пробонабиране и анализ на листа/иглолиста и индикаторни видове.

В приложената таблица са представени броят на планираните и анализирани проби през 2005 година и показателите за анализ. Броят на планираните проби зависи от честотата на пробовземане, съгласно методиката, но в действителност валежите са доста по-рядко, в резултат на което се получава разлика в броя на планираните и действително извършените анализи.

Получените данни са в процес на обработка.

Проблеми и предприети мерки:

През периода на монитране на новите data-logger не се извършваха измервания на показателите за КАВ и метеопараметрите.

Методиката за сухите отлагания се оказва неприложима, т.к. количествата са изключително малки, и измерваните концентрации са под границите на изпитване.

Предприети мерки Поради неприложимост на методиката сухи отлагания няма да се пробонабират и анализират.

Поради повреда на апаратурата (йонния хроматограф) няма техническа възможност за определяне на сулфатни йони, хлориди, нитратен и нитритен азот на пробите от отлаганията събрани в периода 28 октомври до края на годината.

Предприети мерки При направения оглед от сервизен служител са установени проблеми, дължащи се на остарялата операционната система и дефектирала част. Повредата не е отстранена, поради неподновен договор за сервизна поддръжка

В лаборатория “Качество на води” е получен нов апарат за йонна хроматография на който предстои калибриране. След калибрирането и одита, при положение, че методите за анализ влизат в обхвата на акредитацията се очаква да започне извършването на анализите.

Не е анализиран магнезият в растителните проби поради повреда в амортизираната апаратура.

Предприети мерки Направена е заявка за ИСР апарат. През следващата година се очаква нов апарат, с което проблема ще бъде решен.

Поради неизправност на лизиметричните смукатели през 2005г. не са взети проби от лизиметрични води на стационар „Старо Оряхово”.

Предприети мерки Наравени са заявки за нови смукателни маркучи и ограда, необходима да се направи ограждение на площта, в която са разположени лизиметрите, с цел ограничаване достъпа на дивите прасета, които нанасят непрекъснато поражения на инсталацията.

В края на 2005г. се появи проблем с поддръжката на стационарите „Витиня” и “Старо Оряхово”. Съгласно договора между МОСВ и МЗГ от 2002г. МЗГ чрез НУГ има задължението да осугири охраната, елекроснабдяването и телефонната връзка.

Предприети мерки Водят се преговори с НУГ за преодоляване на проблемите с отпускането на финансови средства за поддръжане на електрозахранването и ремонт на покрива на стационар „Витиня”.

Планирани и анализирани проби през 2005г.

Вид на пробата	Брой Предвидени проби за 2005 година ИАОС/РЛ	Брой анализирани проби за 2005 година ИАОС/РЛ	Показатели
Водни проби			
Проби от мокри отлагания/камила/	32/16	18/6	pH, електропроводимост, Na, K, Mg, Ca, NH ₄ , Cl, NO ₃ , SO ₄ , алкалност
Проби от смесени отлагания на открито	48/24	35/10	pH, електропроводимост, Na, K, Mg, Ca, NH ₄ , Cl, NO ₃ , SO ₄ , алкалност, общ N
Проби от смесени отлагания от основното насаждение (2индивидуални и 1 смесена)	216	103/30	pH, електропроводимост, Na, K, Mg, Ca, NH ₄ , Cl, NO ₃ , SO ₄ , алкалност, общ N
Проби от смесени отлага-ния от допълнително насаждение (1 смесена)	48	18/10	pH, електропроводимост, Na, K, Mg, Ca, NH ₄ , Cl, NO ₃ , SO ₄ , алкалност, общ N
Проби от стъблен отток	16	8	pH, електропроводимост, Na, K, Mg, Ca, NH ₄ , Cl, NO ₃ , SO ₄ , алкалност, общ N
Лизиметрични проби	128	12	pH, електропроводимост, DOC, K, Mg, Ca, NO ₃ , SO ₄ ,
Проби от сухи отлагания			
Проби от сухи отлагания	30	21	
Почвени и растителни проби			
Проби от опад	15	15	Тегло абс.сухо състояние, pH, орг.С, N, S, P, Ca, Mg,K
Листни проби	38	38	N, S, P, Ca, Mg,K
Сума:	623	324	
Качество на атмосферния въздух и метеопараметри			
			SO ₂ , NO ₂ , NO _x , O ₃ , темп. на в-ха,атм. влажност, сл. радиация,

Брой измервания от АС	37152	37152	скорост и посока на вятъра, количество на валежите
-----------------------	-------	-------	---

Забележка: РЛ да се чете РЛ»Варна»

Критични натоварвания

За определяне и картиране на критичните нива и натоварвания за азот, сяра и киселинност е използвана информацията от:

1. трите мониторингови стационара: Витиня, Юндола и Старо Оряхово за концентрацията на кисляващите и базичните елементи във валежните води;
2. НСМОС за концентрацията на кисляващи газове в имисиите;
3. проекта CORINE2000 за актуалното земно покритие.

Данните от мониторинговите стационари и НСМОС са моделирани за всеки ЕМЕР 50x50 km квадрат на територията на страната. По данните от проекта CORINE2000 е определено участието на горите във всеки ЕМЕР квадрат.

Като краен резултат са определени и картирани критичните натоварвания за азот, сяра и киселинност за широколистните и иглолистни горски рецептори.

Подсистема “Земни и почви”

Почвен мониторинг - I ниво

Съгласно графика за изпълнение на мониторинговата програма, до 30 октомври 2005г. са взети почвените проби от одобрените 407 пункта в две дълбочини/ три повторения – не са взети проби от 4 пункта на територията обслужвана от РЛ София. Причини: два от пунктовете са наводнени и недостъпни (с. Церово и с.Подгорие) и в два от пунктовете пробите са взети от площи несъвпадащи с определените координати (с, Цървеняно и с. Скравена)

Взети са 2412 почвени проби, като всяка една следва да бъде анализирана по 13 показателя (приложена таблица).

Резултатите от анализите следва да бъдат предадени за обработка в отдел МЗБРЗТ на ИАОС до 30 май 2006г.

Таблица Брой почвени проби и изпитвания за 2005г.

ПОЧВЕН МОНИТОРИНГ - I ниво
2005г.

РЛ		BLG	BGS	VAR	VTR	VRC	MON	PAZ	PVN	PDV	RSE	SML	IAOS	SZR	HKV	SHU	общо
компания за пробонабиране	брой пунктове	22	34	31	25	12	24	18	33	18	34	14	40	42	31	25	403
	брой пробонабирания	132	204	186	150	72	144	108	198	108	204	84	234	252	186	150	2412
анализиране на почвените проби	сушене, смилане и квартоване	88	204	186	150	48	144	72	198	108	204	84	234	168	186	100	2174
	екстракция по ISO 11466		136	124	100		96		132	72	136	56	156	168	124		1300
	определяне на рН	88	136	124	100	48	96	72	132	72	136	86	156	168	124	100	1638
	определяне на орг. въглерод	88	136	124	100	48	96	72	132	72	136	56	156	168	124	100	1608
	определяне на общ въглерод		136	4	3						4						14
	определяне на фосфор		136	124	100	48	96		132	72	136	56	156	168	124		1300
	определяне на общ азот	88	136	124	100	48	96	72	132	72	136	56	156	168	124		1508
	определяне на нитратен азот		136	124	100	48	96	72	132	72	136	56	156	168	124		1508
	определяне на тежки метали		136	124	100		96			72	136		156	168	124		1112
	определяне на арсен		136	124	100		96			72			156	168	124		976
	определяне на живак		3	4			4			2			7	5			25
	определяне на относителна плътност		68	124	75		24			54	34			252	93		724
	определяне на пестициди		3	4						2	4		7				20
	определяне на РСВ 6		3	4						2	4		7				20
определяне на ПАХ 16		3	4						2	4		7				20	
анализиране на почвени проби от друга РЛ	сушене, смилане и квартоване																0
	екстракция по ISO 11466		12	16	12		60			84	12		88	12	12		308
	определяне на рН																0
	определяне на орг. въглерод																0
	определяне на общ въглерод		10	10	10						6						36
	определяне на фосфор		12	16	12		12			84	12		88	12	12		308
	определяне на общ азот		12		12		12			12	12			12	12		84
	определяне на нитратен азот		12		12		12			12	12			12	12		84
	определяне на тежки метали		12	16	144		60			84	12		88	12	68		496
	определяне на арсен		12	16	144		60			84			224	12	68		620
	определяне на живак		4	3			2			1			19	2			31
	определяне на относителна плътност																0
	определяне на пестициди		5	3						6	7		4				25
	определяне на РСВ 6		5	3						6	7		4				25
определяне на ПАХ 16		5	3						6	7		4				25	
общо		352	1136	1098	1124	192	966	288	660	945	953	310	1639	1507	1145	200	12515

Проблеми:

- В РЛ на ИАОС няма обособени звена за изпитване на почвени проби, което води до сериозни проблеми с изпълнение на обема на работата, така също и с качеството на извършваните изпитвания. Предлагаме към всяка РЛ да бъдат обособени звена специализирани за изпитване на почвени проби и проби от седименти поради нарасналия обем от проби за анализ и спецификата на използваните методи за изпитване.
- Работата на лабораториите е сериозно затруднена поради недостиг на специфични материали и консумативи необходими за изпитване на почви. Количеството на химикали за 2005г. бе в обем планиран за 2004г., когато обема на работата като брой пунктове и анализи за 2005г. бе трикратно по-голям от планираните за 2004г.
- В много от лабораториите оборудването е остаряло и се нуждае от сервизна поддръжка. Липсата на сервизно обслужване на тези апарати допринася за възникващите затруднения при спазването на сроковете за предаване на резултатите. Такъв е случаят със спектрофотометрите, микровълновите системи за разлагане, ААС апаратите и др. Необходимо е своевременно, ежегодно подновяване на сериозните процедури.

Почвен мониторинг – II ниво

Контрол и опазване на почвите от ерозия

Водоплощна ерозия

За определяне на ерозионния риск и средногодишните стойности на почвените загуби през 2005г., са получени от НИХМ обработени плювиографни записи от 17 представителни ХМС, покриващи цялата територия на страната.

След допълнителна обработка, данните са включени като входна информация в модела за оценка на водоплощната ерозия. Получената информация е използвана за изчисляване на фактора на ерозионност на дъждовете и е запазен модела за прогнозиране на ерозионния риск и средногодишните почвени загуби.

Като краен резултат е получена информация за почвените загуби и разпределението на ерозионния риск на територията на страната за 2004г.

Ветрова ерозия

На основата на внедрения през 2004г. математичен модел за оценка на ветрова ерозия, са изчислени и визуализирани почвените загуби и разпределението на ерозионния риск за територията на 28-те области и страната.

Моделът е запазен с актуална информация за заетите проци и вида земеползване. Информацията за 2005г. е получена от дирекция Агростатистика при МЗГ. Предвижда се ежегодно актуализиране на данните и визуализиране на почвените загуби, както и разпределението на ерозионния риск.

Контрол и опазване на почвите от вкисляване

Съгласно графика за изпълнение на мониторинговата програма, пробовземането е извършено през есента /м. септември/ от 41 полигона в 4 точки/ 2 дълбочини – общо 328 проби. Всички РЛ са извършили пробонабирането в срок и са изпратили опис на пунктовете.

Пробите следва да се изпитат по 7 показателя и резултатите да бъдат предадени в ИАОС до 30.05.2006г.

Контрол и опазване на почвите от засоляване

Съгласно графика за изпълнение на мониторинговата програма, пробовземането се извърши два пъти годишно - м. април и м. септември.

При пунктовете за засоляване почвените проби се вземат от 4 точки по 3 дълбочини- 0-20, 20-40 и 40-60 см. От 12 полигона са анализирани 288 почвени и 24 водни проби за 8 показателя.

Всичките шест РЛ са извършили пробонабирането в срок и са изпратили опис на пунктовете. Пробите от прлетната кампания са изпитани и протоколите са предадени за оценка. Пробите от есенната кампания се изпитват. Резултатите следва да бъдат предадени до 30.05.2006г.

Почвен мониторинг – III ниво

Контрол и опазване на почвите от замърсяване с устойчиви органични замърсители - складове за негодни за употреба пестициди

До 31.12.2005г. необходимата информация за текущата година е събрана чрез информационни карти. Резултатите се обработват.

Допълнително планираното вземане на 28 почвени проби в близост до 14 склада за съхранение на РЗП, които са в особено лошо състояние, е извършено с кампанията за вземане на проби по I ниво. Складовете бяха определени съвместно с НСРЗ: 6 - ИАОС, 5 – РИОСВ Плевен и 3 – РИОСВ Пазарджик. Пробите следва да бъдат изпитани в ИАОС, РЛ Русе и РЛ Пловдив и да бъдат предадени в отдел МЗБРЗТ до 31.03.2006г.

РАДИОЛОГИЧЕН МОНИТОРИНГ

В таблицата е представена обобщена справка за изпълнението на програмата за радиологичен мониторинг и контрол на потенциални замърсители в системата на МОСВ през 2005 г., на база получени отчети за анализирани проби.

ЛАБОРАТОРИЯ ЗА РАДИАЦИОННИ ИЗМЕРВАНИЯ	ПОЧВИ ДЪННИ УТАЙКИ БР. ПУНКТОВЕ						ВОДИ БР. ПУНКТОВЕ						ПОТЕНЦИАЛНИ ЗАМЪРСИТЕЛИ (БРОЙ)										
	НСМОС			анализирани			НСМОС			анализирани			НСМОС			анализирани							
	1	2	4	1	2	4	1	2	4	12	1	2	4	12	1	2	4	1	2	4	1	2	4
периодичност в годината	1	2	4	1	2	4	1	2	4	12	1	2	4	12	1	2	4	1	2	4	1	2	4
Бургас	44	-	-	48	-	-	10	-	-	-	10	-	-	-	16	-	1	16	-	1	-	-	-
Варна	65	-	-	65	-	-	10	2	-	-	5	2	-	-	6	-	-	5	-	-	-	-	-
Враца	7	-	16	7	-	15	3	4	-	9	3	4	-	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Монтана	42	1	13	42	-	13	8	2	-	-	8	2	-	-	10	1	-	10	1	-	-	-	-
Пловдив	62	-	-	62	-	-	22	-	-	-	22	-	-	-	29	-	-	29	-	-	-	-	-
Плевен	77	4	-	77	4	-	10	9	-	-	10	9	-	-	4	-	-	4	-	-	-	-	-
Ст.Загора	62	-	-	62	-	-	18	-	-	-	18	-	-	-	31	-	-	31	-	-	-	-	-
ИАОС	71	-	-	71	-	-	13	-	-	-	13	-	-	-	22	-	-	22	-	-	-	-	-

Оценка на дейността и нерешени проблеми

Регионална лаборатория Бургас

Програмата за радиологичен мониторинг е изпълнена.

Проблеми:

Основния нерешен проблем в лабораторията е, че поради констатиран обир на апаратурата, беше преустановена работата на автоматичната станция SEA за контрол на атмосферната радиоактивност и досега не е възстановена. Необходимо е да се осигурят финансови средства за възстановяване на станцията, за да се възобновят изследванията на радиоактивните показатели в атмосферен въздух.

Регионална лаборатория Варна

Програмата за радиологичен мониторинг е изпълнена, с изключение наблюдението на атмосферната радиоактивност.

Проблеми:

Системата за екстракция на Cs-137 от морска вода не се използва и не се осъществява радиологичен контрол на морската вода, поради липса на специалист – радиохимик.

Районът на каменна кариера “Ерека”, гр. Провадия, където се намира погреб на радиоактивни билки, събрани след аварията в Чернобилската АЕЦ е засегнат от

разширението на градското сметище за битови отпадъци. По тази причина е невъзможно по – нататашното взимане на представителна проба от погребата и пункта да бъде закрит.

Автоматичната станция за пробонабиране на атмосферен въздух не работи поради техническа неизправност. Тъй като до момента няма актуален договор за сервизно обслужване, повредата не е отстранена.

Регионална лаборатория Враца

Програмата за радиологичен мониторинг е изпълнена.

Проблеми:

Поради невъзможност за вземане на проба от дънна утайка от р. Дунав при гр. Козлодуй, причинена от високото ниво на реката, тя не е изследвана.

Регионална лаборатория Монтана

Програмата за радиологичен мониторинг е изпълнена.

Проблеми:

Поради невъзможност за вземане на проба - дънна утайка от р. Дунав при гр. Ново село, причинена от високото ниво на реката, тя не е изследвана.

Регионална лаборатория Пловдив

Програмата за радиологичен мониторинг е изпълнена.

Проблеми:

Големият брой потенциални замърсители, главно бивши уранодобивни обекти, намиращи се на територията на РИОСВ Пловдив и РИОСВ Смолян, определят необходимостта от назначаване на още един специалист в лабораторията..

Регионална лаборатория Плевен

Програмата за радиологичен мониторинг е изпълнена.

Проблеми:

Необходимо е да се дооборудва и структурира лабораторията така, че реално да поеме работата по радиологичния мониторинг, с оглед предстоящото възобновяване на дейностите по построяването на АЕЦ “Белене”.

Всички анализи до сега се извършват в лабораторията за радиационни измервания в ИАОС.

Регионална лаборатория Стара Загора

Програмата за радиологичен мониторинг е изпълнена

Лаборатория за радиационни измервания – София

Програмата за радиологичен мониторинг е изпълнена.

МОНИТОРИНГ НА ШУМА

I. Система за контрол на шума

Системата за мониторинг на шума включва контрола на авиационен и промишлен шум.

1. Автоматична система за мониторинг на авиационен шум.

Системата се състои от 6 локални измерителни станции (терминали), разположени на територията на гр. София.

В момента работят нормално само четири от станциите - В-Орландовци, D-Подуене, Е-Кривина и F-Кримиковци. Данните от тях се получават периодично, чрез модемна връзка и се публикуват в тримесечните бюлетини на ИАОС. На всяко тримесечие те се актуализират в Националната база данни. Станция А-Летище София беше демонтирана поради напредване на строителните работи, свързани с новата пистова система.

През м. септември се проведе търг за сервизно обслужване на Автоматичната система за авиационен шум за 2006 г.

Констатации:

Автоматичната система за мониторинг на авиационен шум функционира, като в момента работят нормално четири от станциите - С-Редута, D-Подуене, Е-Кривина и F-Кримиковци.

Ежегодно е необходимо своевременно сключване на договор за сервизна поддръжка.

2. Мрежа за мониторинг на промишлен шум.

В края на 2004 г. беше изготвен окончателен списък на промишлените обекти, източници на шум на територията на РИОСВ, след съгласуване с директорите на РИОСВ и началниците на РЛ.

През м. февруари 2005 г. беше утвърден от Министъра на околната среда и водите Годишен график за провеждане на контролни измервания на нивата на шум, излъчван от промишлени обекти през 2005 г.

През 2005 г. беше приет Закон за защита от шума в околната среда, който влезе в сила от 01.01.2006 г.

За 2005 г. в ИАОС е постъпила информация за проведените измервания от РЛ и направените проверки от РИОСВ, както следва:

РИОСВ/РЛ	Брой проведени измервания	Брой направени проверки извън утвърдения график
Благоевград	3	1
Бургас	6	1
Варна	10	1
В. Търново	12	4
Враца	13	5
Монтана	16	1
Пазарджик	3	0

Плевен	14	5
Пловдив	3	7
Русе	7	2
Смолян	9	6
София	20	4
Ст. Загора	23	9
Хасково	6	1
Шумен	9	-

В Табл. 2 е дадено разпределението на промишлените обекти според измереното ниво на шум по границата на обекта:

Табл.2

Еквивалентно ниво на шума	$L_{\text{ср}} < 55 \text{ dB}$	$55 \leq L_e < 60 \text{ dB}$	$60 \leq L_e < 65 \text{ dB}$	$65 \leq L_e < 70 \text{ dB}$	$L_{\text{ср}} > 70 \text{ dB}$
Брой	34	53	47	38	17

Констатации:

За подобряване на дейността по мониторинг на шум е необходимо да бъде разработена подзаконовата нормативна база.

ОТПАДЪЦИ

От 01 януари 2005 г. е в сила *Наредба № 9/28.09.2004 за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публичния регистър на издадените разрешения, регистрационните документи и на закритите обекти и дейности*, която отменя Наредба № 10/06.11.1998 за реда и оформянето на документите, относно отчета и информацията за управлението на дейностите по отпадъци, по силата на която се набираше информация за отпадъците до 2004 г. В Наредба № 9/2004 г. са включени значително по-голям брой образци на документи, за набиране на информация за дейностите по отпадъците с цел получаване на пълна и достоверна информация. Предвидени са и мерки, които да доведат до подобряване качеството на постъпващата в ИАОС информация чрез осъществяване на стриктен контрол от страна на РИОСВ върху достоверността и коректността на информацията, съдържаща се в годишните отчети по отпадъците. Наредбата регламентира и въвеждане в действие на компютърна информационна система за отчитане и контрол на прилагането на Наредбата.

Извършени дейности за изпълнение на ангажиментите на ИАОС по Наредба № 9 през първото шестмесечие на 2005 г.

- Разработени са и са изпратени в РИОСВ указания за прилагане на Наредбата;

- Разработени са и са изпратени в РИОСВ подробни указания за актуализиране на списъците на депата, на инсталациите/ съоръженията за третиране на отпадъците и лицата, докладващи за дейностите по отпадъци.
- За улесняване на задължените лица по Наредба № 9/2004 г. са разработени форми за попълване на годишните отчети, изискващи се по Наредбата. РИОСВ са своевременно уведомени за наличието на така разработените форми на интернет страницата на ИАОС.
- Разработени са електронни таблици, в които да се въвежда информацията от годишните отчети, изискващи се по Наредба № 9/2004 г..
- Актуализирани са списъците на депата, на инсталациите/ съоръженията за третиране на отпадъците и лицата, докладващи за дейностите по отпадъците и са изпратени на РИОСВ.

Поради обстоятелството, че информацията не беше получена от всички РИОСВ в изисквания срок (15.04.2005 г.) проверката от страна на ИАОС се забави и актуализираната и обобщена информация беше изпратена на РИОСВ без информацията за РИОСВ Велико Търново, Пловдив и София. От РИОСВ Велико Търново не е получена никаква информация във връзка с актуализацията на горесцитираните списъци. От РИОСВ Пловдив е получена информация само за лицата, докладващи за дейностите по отпадъци. Информацията, получена от РИОСВ София за актуализиране на списъците на депата, на инсталациите/ съоръженията за третиране на отпадъците не беше възможно да се използва, поради факта, че не беше актуализирана. На тези 3 РИОСВ допълнително беше изпратена актуализираната информация.

- За отчетния период в ИАОС е получена въведена на магнитен носител информацията от годишните отчети за:
 - образувани и третирани отпадъци от хуманното и ветеринарното здравеопазване – 492 броя;
 - образувани производствени или опасни отпадъци – 7 162 броя;
 - събиране, транспортиране и временно съхраняване на производствени или опасни отпадъци - 833 броя;
 - събиране, транспортиране и временно съхраняване на битови и/или строителни отпадъци – 192 броя;
 - депониране на отпадъци – 265 броя;
 - оползотворяване и/ или обезвреждане на отпадъци – 252 броя;

Получени са и 1 798 броя идентификационни карти, придружаващи годишните отчети. В срок информацията е получена единствено от РИОСВ Благоевград. Поради факта, че информацията не беше получена от всички РИОСВ в изисквания от Наредбата срок /31 май/, обработката и верификация на данните се затрудни и забави. За РИОСВ Варна, Пловдив, София, Стара Загора се наложи експерти от ИАОС да въведат много голяма част от информацията.

Анализ на информацията за депонирани отпадъци през 2004 г., получена в ИАОС и сравнение с информацията на НСИ

Получени приложения №7 и №9 на Наредба № 9/28.09.2004 за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публичния регистър на издадените разрешения, регистрационните документи и на закритите обекти и дейности, с данни за 2004 г.:

РИОСВ	Брой депа в регистър'ИАОС	Приложение №7 брой	Приложение №9 брой
--------------	----------------------------------	---------------------------	---------------------------

Благоевград	32	5	2
Бургас	24	15	16
Варна	39	14	10
Велико Търново	41	6	
Враца	17	17	8
Монтана	24	21	12
Пазарджик	23	12	11
Плевен	30	22	19
Пловдив	29	7	1
Русе	41	43	
Смолян	12	12	11
София	67	31	34
Стара Загора	34	24	18
Хасково	30	21	10
Шумен	15	11	7

По приложенията на Наредба № 9/2004 г. за 2004 г. в ИАОС са докладвани 261 броя депа. От 212 депа не е получена информация, като 136 от тях са общински депа за битови и строителни отпадъци, водени на отчет в Регистър на депата /РД/, съгласуван с РИОСВ в началото на 2005 г.

Данните за количествените характеристики на депата и депонираните отпадъци, получени по Наредба № 9/2004 г. и в НСИ в твърде малко случай съвпадат. Качествените характеристики в повечето случай са некоректни и недостоверни.

01 РИОСВ Благоевград – 32 бр. депа в РД; по пр. №7 е получена информация само за 5 депа, 4 от които общински. При съпоставяне на данните, описващи депата и депонираните количества отпадъци, получени по пр. №7, пр. №9 и от НСИ, съответствие има само за общинското депо за битови отпадъци на Благоевград. За депото за СО на Благоевград, рег. №7, са докладвани депонирани 170 455 т отпадъци с код 17 01 07, получени от частни лица. Това количество може да бъде отпадък с код 17 05 06 и в никакъв случай от частни лица. За депото на Петрич, рег. №10, единственото съвпадение на данни от различните източници е по отношение заетата площ от депото. Половината от НМ в общината са обхванати от система за организирано събиране и транспортиране на отпадъците, обслужвана от фирма ЕНВИРОНМАН-ТЕО-България (957). Събираните отпадъци са от домакинства, учреждения и търговия, и от почистване на улици и паркове. Няма данни общината да е изградила площадки за разделно събиране на отпадъци и фирма 957 да ги обслужва. Отпадъците, докладвани от фирма 957 с пр. №9 необяснимо са разписани с шест кода от група 20 и съответни количества. На депото отпадъците се приемат без да се измерват техните количества.

02 РИОСВ Бургас – 24 бр. депа в РД; за 9 от депата не е получена информация по пр. №7. За 5 от депата данните за депонираните количества отпадъци докладвани по Наредба №9/2004 г. и в НСИ съвпадат. Много голямо разминаване се наблюдава в данните, описващи депата (площ, капацитет), което навежда на мисълта, че операторите не разполагат с исканата информация и не осмислят показателите, по които трябва да докладват. За общинското депо в Карнобат не е ясно кой е оператор. пр. №7 е подадено от Екочистота, а в пр. №9 за оператор на депото е отбелязана фирма Шеле Б-я.

03 РИОСВ Варна – 39 бр. депа в РД. За 21 от тях не е получена информация по пр. №7. Единствено за общинското депо в Суворово данните за депонирани количества по прил.7 и НСИ съвпадат. При всички останали случаи разминаванията са значителни. Данните, описващи докладваните депа, са прекалено оскъдни.

04 РИОСВ Велико Търново – 41 бр. депа в РД. По пр. №7 е получена информация само за 6 депа за ПО и ОО. Нито едно общинско депо не е докладвано. Стгуроотвалът на ТЕЦ Свилоза и сатурачните полета на Захарни заводи не са описани коректно.

05 РИОСВ Враца – 17 бр. депа в РД. Само за едно от тях не е получена информация по приложенията на Наредба №9/2004 г., т.к. депонирането е прекратено. За 5 общински депа за БО (от общо 7 бр.) докладваните данни по Наредба №9/2004 г. и в НСИ съвпадат. На въпроса за морфологичен състав са описани компонентите в потоците смесени БО, но не и количествените им характеристики. Освен това са правени описания и за другите видове отпадъци, което противоречи с изискванията на Наредба №9/2004 г., пр. №7, т. 18. Табанът за шлага на Елисейна е докладван като депо за инертни отпадъци.

06 РИОСВ Монтана – 24 бр. депа в РД. За 21 от тях е получена информация по пр. №7 на Наредба №9/2004 г., като едно от депата е закрито. За нито едно от депата данните, докладвани по Наредба № 9/2004 г. и в НСИ не съвпадат. За 5 от депата в пр. №7 и пр. №9 са посочени различни оператори. За 10 от депата има много странни записи за документи, въз основа на които се експлоатират депата. Прави впечатление, че пр. №7 и пр. №9 са попълвани на всяка цена; съществуват записи, за които няма основание, т.к. описваната ситуация или явление не съществуват.

07 РИОСВ Пазарджик – 23 депа в РД. За 12 от тях е получена информация по пр. №7. Докладвани са само общински депа за битови отпадъци, не са получени данни за нито едно от депата на предприятията. Само за три депа операторите докладват едни и същи данни по Наредба №9/2004 г. и в НСИ. Решението за експлоатация на общинските депа до изграждане на регионални депа не е основание за липса на данни за съответните показатели. В пр. №9 са описани много голям брой събрани отпадъци от група 20, а същото време в района няма разделно събиране на битовите отпадъци.

08 РИОСВ Плевен – 30 депа в РД. За 24 от тях е получена информация по пр. №7, а за 5 депа операторите докладват едни и същи данни по Наредба №9/2004 г. и в НСИ. За депо 209 и Екоцентър в гр. Левски има неяснота в данните по пр. №9.

09 РИОСВ Пловдив – 29 депа в РД. Информация по пр. №7 е получена само за 7 от тях. Само за 3 селски сметища количествените данни по пр. №7 и тези в НСИ съвпадат.

11 РИОСВ Смолян – 12 депа в РД. За всичките е получена информация пр. №7. Само за 2 депа са докладвани едни и същи количествени данни по Наредба №9/2004 г. и в НСИ.

Подадена информация за инсталациите за оползотворяване/ обезвреждане на отпадъци по РИОСВ

РИОСВ	Брой съоръжения в регистър'ИАОС		подали информация		%
	общо	в т.ч. в лечебни заведения	общо	в т.ч. в лечебни заведения	
1	2	3	4	5	4/2
Благоевград	15+2*	0	12	0	80
Бургас	34+1*	0	26+4*	0+2**	76
Варна	23+3*	6	13+2	7+1**	56
Велико	36+11*	8	28	0+8**	77

Търново					
Враца	13+1*	2	9+2	1+1**	69
Монтана	16+1*	3	12+1	3+1**	75
Пазарджик	11+7*	1	9+3	1+1**	81
Плевен	21+4*	4	11+13	1+4**	52
Пловдив	16+11*	4	4+2	0+1**	25
Русе	17+7*	5	8+1	0+4**	47
Смолян	5+2*	0	5+2	0	100
София	46+8*	5	20+15	2+2**	43
Стара Загора	18+1*	7	10+2	3+4**	52
Хасково	15+8*	0	5+1	0+4**	33
Шумен	28+1*	5	2+1	1+1**	7
общо	315+68*	50	175+49	19+34	55

* площадки за ИУМПС/център за разкомплектоване

** с приложение №5

- -получени под форма на оползотворяване, без инсталация или съоръжение

Дейности ,свързани с изпълнение на задължения по други нормативни документи

С ПМС №41/26.02.2004 г. е приета *Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки (НООО)*. Във връзка с изпълнение на ангажиментите на ИАОС по горесцитираната Наредба през отчетния период беше извършено следното:

- Изготвени са списъци на предприятията, задължени да предоставят информация на ИАОС по съответните пр. № 6 ÷ 11(рециклиращи, оползотворяващи, депониращи и изгарящи отпадъци от опаковки);
- Изготвени са списъци на малките и средни предприятия, които нямат задължения по НООО;
- С циркулярно писмо от ИАОС на РИОСВ са предоставени списъците и указанията за предоставяне на Приложенията по НООО в електронен вид;
- Изпратени уведомителни писма по електронна поща със съответните Приложения и разяснения към тях (в това число и повторни напомнителни писма до предприятията не отговорили в определения срок) – **86** бр.
- Поради отказ от страна на РИОСВ-София да изпрати уведомителни писма до предприятията, извършващи дейности по управлението на отпадъците от опаковки, тези писма бяха изпратени от ИАОС.
- Разработени **4** броя **Приложения** в Excel-формат за унифициране на информацията, получавана от Организацията по оползотворяване на отпадъци от опаковки;
- Запознаване Териториалните звена на НСИ с концепцията на информационната система по опаковки в ИАОС и задълженията за докладване по Директива 94/62/ ЕС.
- След съгласуване с Дирекция “УО”, МОСВ, разработените Приложения са обсъдени с представители на Организацията по оползотворяване на отпадъци от опаковки;
- Обработени данните от **4-те** броя доклади от Организацията по оползотворяване;
- Обработени данни и прегледани одиторски доклади от предприятията, които изпълняват индивидуално задълженията си по НООО – **8** бр;
- Предложена методика за събиране и обработка на данни за отпадъци от метални опаковки; обсъждане приложимостта ѝ с представител на БАТМ;
- Актуализирано “Задание за ИС за опаковки и отпадъци от опаковки”; обсъждане с НСИ съвместимостта на данните;

- Разработен вариант за анекс към Споразумението с НСИ, касаещо данните за опаковки и отпадъци от тях;
- Предоставена справка на РИОСВ за предприятията на тяхна територия, членуващи в различните Организации по оползотворяване на отпадъци от опаковки.
- Изготвен е доклад във връзка с постигане на целите по § 9 от ПЗР на ЗУО в национален мащаб. Предоставен е на министъра на околната среда и водите.

С ПМС №339/14.12.2004 г. е приета **Наредба за реда и начина за оползотворяването на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието**. Във връзка с изпълнение на ангажиментите на ИАОС по горесцитираната Наредба през отчетния период беше извършено следното:

- Разработени са таблици за въвеждане на информацията от РИОСВ изискваща се по Наредбата.
- След съгласуване с МОСВ, Дирекция “УО” , таблиците са предоставени на РИОСВ.
- Отговори са получени от всички РИОСВ, но в повечето от тях липсва съществена информация, която допълнително е изискана.
- Разработен е формат на доклад относно употребата на утайки в земеделието съгласуван с МОСВ, Дирекция “УО”.
- Изготвен е доклад на база събраната информация от РИОСВ. Предоставен е на министъра на околната среда и водите.

С ПМС №311 от 17.11.2004 г. е приета **Наредба за изискванията за третиране на отпадъците от моторни превозни средства**. ИАОС има задължение да осигурява на лицата, изпълняващи задълженията си по Наредбата индивидуално или чрез колективна система, достъп до информация за броя на събраните излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС) и внесените и изнесени от страната моторни превозни средства (МПС) по периоди. Във връзка с изпълнение на ангажиментите на ИАОС през отчетния период беше извършено следното:

- Разработен е унифициран формат за предоставяне на периодични справки за внесените и изнесени от страната МПС. Същият е предоставен на Агенция Митници (АМ) за улеснение на институцията при изпълнение на ангажиментите и регламентирани в Наредбата.
- С цел верифициране и прецизиране на подаваната информация по тримесечия е разработен формат за докладване на данните за събраните ИУМПС и е осигурен публичен достъп до него в интернет страницата на ИАОС.
- Изпратени са 52 бр. писма до фирмите, притежаващи разрешения за дейности по третиране на ИУМПС. Информацията за тези фирми се актуализира от регистъра на разрешителните подържан в МОСВ, Дирекция УО.
- Обобщени са получените от РИОСВ отговори и е структуриран работен вариант на регистър на операторите на центрове за разкомплектоване и площадки за временно съхранение на ИУМПС, подържан в ИАОС.
- Изготвени са списъци на фирмите, задължени да предоставят периодична справка на ИАОС съгласно чл.22 от Наредбата за приетите ИУМПС.
- Изпратени са уведомителни писма на операторите на площадки за временно съхранение и на центрове за разкомплектоване на ИУМПС за задълженията им за докладване в ИАОС.
- С циркулярно писмо, на РИОСВ са предоставени списъците на предприятията, които ИАОС е уведомила, както и указанията за организацията по събиране на данните

от останалите, които имат документи по чл.37 от ЗУО за дейности с ИУМПС но не са изпратили в ИАОС информация, че извършват такава дейност.

- Обобщени са общо 114 получени справки по тримесечия за събраните ИУМПС и 4 справки по периоди от АМ за внесените и изнесени от страната МПС за 2005 г. Информацията е публикувана съгласно сроковете определени от Наредбата в интернет страницата на ИАОС.
- С циркулярно писмо, на РИОСВ с копие до МОСВ се предоставена информация за докладвалите фирми, притежаващи разрешения за дейности по третиране на ИУМПС за 2005 г., където:
 - за периода 01.01-31.03 отчети са подали 30 фирми.
 - за периода 01.04-31.06 отчети са подали 17 фирми.
 - за периода 01.07-30.09 отчети са подали 22 фирми.
 - за периода 01.10-31.12 отчети са подали 16 фирми.

Тримесечия	I	II	III	IV
Подали, броя	30	17	22	16
Подали в %	47,62%	26,98%	34,92%	25,40%

С ПМС №144 от 05.07.2005 г. е приета **Наредба за изискванията за пускане на пазара на батерии и акумулатори и за третиране и транспортиране на отпадъци от батерии и акумулатори**. ИАОС има задължение да осигурява на лицата, изпълняващи задълженията си по Наредбата индивидуално или чрез колективна система, достъп до информация за количеството пуснати на пазара батерии и акумулатори и количеството на събраните негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА) по периоди за текущата година и годишно за предходната година. Във връзка с изпълнение на ангажиментите на ИАОС през отчетния период беше извършено следното:

- Разработен е унифициран формат за предоставяне на периодични справки за внесените и изнесени от страната батерии и акумулатори. Същият е съгласуван с МОСВ и е предоставен на Агенция Митници (АМ) за улеснение на институцията при изпълнение на ангажиментите и регламентирани в Наредбата.
- Разработен е унифициран формат за предоставяне на годишна справка за количеството пуснати на пазара батерии и акумулатори през предходната година, в т.ч. произведените, внесените и изнесените от страната. Същият е съгласуван с МОСВ и е предоставен на Националния Статистически Институт (НСИ) за улеснение на институцията при изпълнение на ангажиментите и регламентирани в Наредбата.
- Разработен е образец за предоставяне на информация от ИАОС на регистрираните одитори и на лицата, изпълняващи задълженията си по Наредбата индивидуално или чрез колективна система, за количеството пуснати на пазара батерии и акумулатори и събрани НУБА през годината. Същият е съгласуван с МОСВ и е утвърден от изпълнителния директор на ИАОС.

Във връзка с изпълнение на Цел.4, мярка 4.9 от **Националната програма за управление на дейностите по отпадъците (НПУДО) 2003-2007**, за изпълнението на която като отговорни институции са посочени РИОСВ и ИАОС, е изготвена и е изпратена на РИОСВ специализирана справка от регистър БУЛСТАТ за всички действащи обекти на територията на съответната РИОСВ.